

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ – AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

UNDERSTUDYING

Raportti Kuopion Kaupunginteatterin
musikaaliproduktiosta Annie Mestariampuja

TEKIJÄ: Heli Lyytikäinen

Koulutusala Kulttuuriala			
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Savonia Musiikki ja tanssi, musiikinkoulutusohjelma			
Työn tekijä(t) Heli Lyytikäinen			
Työn nimi Understudying Raportti Kuopion Kaupunginteatterin produktiosta Annie Mestariampuja			
Päiväys	8.5.2017	Sivumäärä	24
Ohjaaja(t) Risto Toppola			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Kuopion Kaupunginteatteri			
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöproduktiossa tekijän tavoitteena oli suoriutua Kuopion Kaupunginteatterin Annie Mestariampuja –musikaalin pääroolin understudyn tehtävästä ammattiteatterin kriteerien vaatimalla tavalla. Tällöin pääroolin esittäjän vaihtuessa yleisön kokemus esityksen laadusta tulisi pysyä samana. Musikaalin harjoituskausi ajoittui vuoden 2016 maaliskuusta syyskuuhun ja tekijän ensi-ilta Annie Oakleyn hahmossa oli 8.10.2016. Näytöskausi päättyi 20.5.2017.</p> <p>Produktion raportissa tekijä tutkii omaa kehitystään näyttelijänä, laulajana ja tanssijana. Tekijä kertoo harjoitusprosesistaan sopimuksen kirjoittamisesta aina näytöskauteen asti.</p>			
Avainsanat Annie Mestariampuja, musikaali, understudy, musikaalilaulu			

Field of Study Culture			
Degree Programme Savonia Musiikki ja tanssi, Degree Programme in Music			
Author(s) Heli Lyytikäinen			
Title of Thesis Understudying. Report on a Musical Production "Annie Get Your Gun" by KKT			
Date	May 8 th 2017	Pages	24
Supervisor(s) Risto Toppola			
Client Organisation /Partners Kuopio City Theater			
<p>Abstract</p> <p>The subject of my thesis was how to be able to achieve a standard of a professional theatre in the musical production of The Kuopio City Theatre. I was understudying the leading role in the musical <i>Annie Get Your Gun</i>. My goal was to maintain the quality of acting, singing and dancing so the audience would not be able to tell, whether the role was played by the original cast or the understudy. The practises of the musical was from March 2016 till September 2017. My premiere for the leading role was October 8th 2016. The last show was May 20th 2017.</p> <p>In my report I study my developement as an actress, as a singer and as a dancer. I examine my whole practicing process from signing the contract of employment to shows.</p>			
Keywords Annie Get Your Gun, musical, understudy, singing in musicals			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	MUSIKAALI	6
2.1	Annie Mestariampuja (Annie Get Your Gun)	6
2.2	Musikaalissa näyttelemisen	7
3	HARJOITTELUPROSESSI - SOPIMUKSESTA ESIRIPPUUN	9
3.1	Harjoitusten seuraaminen	10
3.2	Oma harjoittelu	11
3.2.1	Tekstin ja roolihahmon omaksuminen.....	12
3.2.2	Laulujen ja koreografioiden opettelu.....	16
3.2.3	Oma läpimeno.....	19
4	NÄYTÖSKAUSI	21
4.1	Roolin ylläpito näytösten välisenä aikana.....	21
5	PÄÄTÄNTÄ.....	23
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT.....	24

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni sai alkunsa puhelusta hiihtolomalla kevättalvella 2016. Kuopion Kaupunginteatterin johtaja Pekka Laasonen soitti kysyäkseen, olenko käytettävissä Natalil Lintalan tekemän pääroolin understudyna¹ seuraavan kauden (2016-2017) musikaalissa *Annie Mestariampujassa*. Jäin odottamaan varmistuspuhelua produkti-
on ohjaajalta Olli-Matti Oinoselta. Kun asia lopulta varmistui, vaihtelivat tuntemuk-
seni kauhun ja innostuksen välillä. Olin aiemmin näytellyt vain muutamien repliikki-
en rooleja ja avustajan töitä. Musikaalin päärooli tuntui siis ymmärrettävästi isolta
vastuulta. Periaatteenani kuitenkin on, että kaikki tarjottavat työtehtävät kannattaa
ottaa vastaan. Keinot työn mukaanaan tuomien haasteiden selvittämiseen löytyy
kunhan niitä etsii riittävän sinnikkäästi.

Annie Oakleyn roolin lisäksi olin osa ensemblea tanssivana ja laulavana avustajana,
joka toimi mm. intiaanina sekä päämiesroolia piirittävänä naisena. Olin seuraamas-
sa harjoituksia, joissa talon näyttelijät tekivät kohtauksia päivisin. Iltaharjoituksissa
keskityin avustajan koreografioiden opetteluun. Itsenäisen pääroolin harjoittelun li-
säksi minulle järjestettiin yksi läpimeno suurella näyttämöllä koko näytöksen henki-
lökunnalla. Muutoin kaiken harjoittelun järjestäminen oli omalla vastuullani. Merkit-
tävin oppimani asia tätä produktiota harjoitellessa on se, että apua kannattaa aina
pyytää, mikäli kokee sitä tarvitsevänsä. Eritoten kaupunginteatterin tekninen henki-
lökunta oli minua kohtaan äärimmäisen avulias.

Produktio opetti minua näyttelemään, tanssimaan ja laulamaan. Opin sen, että pys-
tyn mahdottomiltakin tuntuviin asioihin jos vain päätän niin. Omat ennakkoluulot it-
seä kohtaan täytyi hiljentää ja käydä toimeen. Pääsin käsiksi teatterin tekemiseen
ja teatterimaailmaan aivan uudella tavalla.

¹ understudy – "varamies", joka tuuraa roolin varsinaista näyttelijää tämän sairastuessa tai ollessa
muutoin estynyt

2 MUSIKAALI

Pääasiallinen ero puhenäytelmän ja musikaalin välillä on laulujen määrä sekä niiden funktio. Puhenäytelmissä käytetään toki musiikkia, mutta enimmäkseen se on tehosteen tai tunnelman luoja roolissa. Musikaalissa musiikkikappaleet voivat viedä juonta eteenpäin tai kertoa jotakin merkittävää ja uutta tarkastelun kohteena olevasta roolihahmosta. Laulliset haasteet musikaaleihin tuovat fyysisyyden lisäksi laajat ambitukset². Annie Oakleyn laulamien kappaleiden ambitus on kaksi ja puoli oktaavia. Kappaleiden sävellajeja ei laajan orkestraation vuoksi ole mahdollisuutta mukauttaa laulajien toiveiden mukaan. Näin ollen perinteisiin kuuluu se, että rooleihin haetaan sopivat laulajat sävellajien perusteella.

2.1 Annie Mestariampuja (Annie Get Your Gun)

Annie Mestariampuja -musikaalin on säveltänyt ja sanoittanut Irving Berlin. Käsikirjoituksen ovat laatineet Dorothy Fields ja Herbert Fields. Musikaali esitettiin Broadwaylla ensimmäisen kerran vuonna 1946. Kuopion Kaupunginteatterin käyttämän suomennoksen on tehnyt Sami Parkkinen. Musikaalin ohjasi Olli-Matti Oinonen. Koreografina toimi Jouni Prittinen. Teatterin kapellimestari Mika Paasivaara orkestroi, ohjasi sekä harjoitutti musiikin. Lasvastuksen sekä puvustuksen suunnitteli Mikko Saastamoinen. Maskeerauksen suunnittelusta, sekä sen tekemiseen kouluttamisesta lavalla työskentelevälle henkilökunnalle vastasi Kaija Ilomäki. Produktio tehtiin yhteistyössä Kuopion Sirkuksen kanssa, jonka osuudesta vastasi Emilia Tengvall-Matero.

Annie Mestariampuja on hyvin perinteinen musikaali. Keskeisillä hahmoilla on omat musiikilliset teemat, jotka toistuvat paitsi heidän laulamissaan kappaleissa, myös kohtausten välisissä siirtymissä, eli ns. välisoitoissa. Musiikkityyliltään Annie Mestariampuja nojaa vaudevillessä käytettyyn ragtime -musiikkiin. Valtaosa kappaleista on alla breve- tahtilajissa. Musikaalissa on lisäksi yksi valssiteema, joka toistuu muutamaa otteeseen ja yksi kolmimuunteinen blues –vaikutteita omaava kappale.

² ambitus – kappaleen matalimman ja korkeimman sävelen välinen ero

Annie Oakleyn tarinalla on samanniminen todellinen esikuva, joka samoin kuin musikaalin päähenkilö, toimi Buffalo Billin lännensirkuksessa tarkka-ampujana. Todellisuudessa lännensirkuksessa esiintynyt *Frank Butler* ja Oakley toimivat ensin molemmat tarkka-ampujina, mutta huomattuaan Oakleyn yliverlaisuuden, Butler ryhtyi tämän assistentiksi. Musikaalin käsikirjoituksessa Annie voittaa rakastamansa miehen Frank Butlerin puolelleen lopulta tekeytymällä huonommaksi ampumisessa. Ajankuvaan, sekä vallitsevaan asenteeseen naisen tehtävästä, että asemasta yhteiskunnassa tällainen loppuratkaisu on sopinut hyvin. Nykyaikana tarina on sovinistinen. Oinosen ohjauksesta saa sen mielikuvan, että Annien tekeytyminen huonommaksi ampujaksi on ennemminkin kaikkien tiedostama sovinnonele, kuin fakta, jonka kuullessaan Frank Butler viimein kykenee rakastamaan Annie Oakleya. Tämä pehmentää hiukan sovinistista puolta loppuratkaisusta.

2.2 Musikaalissa näyttelijäminen

Harjoittelua aloittaessani pohdin, onko näyttelijäntyössä eroavaisuuksia puhenäytelmän ja musikaalin välillä. Löysin aiheeseen liittyen kaksi selkeää koulukuntaa: joidenkin kollegojeni mukaan musikaalinäyttelemisessä ilmeet, eleet sekä reaktiot tulisi ajatella hiukan liioitelluiksi. Toisen koulukunnan mukaan musikaalinäyttelijäminen ei eroa millään muotoa puhenäytelmissä esiintymisestä (K-M. Peltolan haastattelu, 6.2.2017). Roolihahmot Annie Mestariampujassa on kirjoitettu hyvin selkeiksi ja stereotyyppisiksi. Näyttelijän vastuulla on tehdä roolihahmosta uskottava henkilö, eikä pelkkä kaukainen satuhahmo.

Minulle luontaisin ajatus oli se, että reaktiot ja tunteet olisivat mahdollisimman aitoja. Kouluttamattomuuteni näyttelijäntyöhön liittyen pakotti minut etsimään itselleni sopivat tavat tehdä työtä tietämättä niiden varsinaisia tieteellisiä nimityksiä. Uskotavuus on mahdollista vain jos tunnetilat tulevat näyttelijästä itsestään (E. Salminen & R. Kinnunen, *Toinen näytös*, 2010, WSOY). Se, kuinka omat tunteet saa valjastettua estoitta roolihahmon käyttöön on asia, jota haluan oppia lisää. Toki näytellessä teatterissa tunteet täytyy tuoda ilmi näkyvämmiin, kuin esimerkiksi elokuvassa, jolloin jokainen kulmakarvan kohottaminen näkyy merkityksellisenä eleenä. Teatterissa katsoja ei koskaan pääse näkemään näyttelijän kasvoja läheltä. Tällöin ilmaisu täytyy mukauttaa välimatkaan.

Näyttelemisen lisäksi roolihahmon omaksumiseen kuuluu roolihahmon liikekielen rakentaminen, sekä tanssien koreografioiden, että laulujen opettelu. Joidenkin näyttelijöiden keskuudessa musikaalilla on tietynlainen "hömpän" maine. Yleinen vaikutelma teatterintekijöiden mielipiteestä on, ettei musikaali ole niin vakavasti otettava taiteen muoto kuin vaikkapa puhenäytelmä. Asiaan paneuduttuani ajattelen melkein päinvastoin. Musikaaliroolin tekemiseen tarvitaan näyttelijäntyön taitamisen lisäksi niin laaja-alainen esittävän taiteen tuntemus ettei "hömppä" ole terminä millään muotoa paikkaansa pitävä. Toki teemat ja niiden käsittelytavat ovat useimmissa musikaaleissa kevyempiä kuin monissa puhenäytelmissä, mutta taiteen tehtävä on mielestäni paljon laaja-alaisempi kuin pelkästään traagisten teemojen esittely ja läpikäynti.

3 HARJOITTELUPROSESSI – SOPIMUKSESTA ESIRIPPUUN

Minut kiinnitettiin produktioon 18.4.2016 sen harjoituskauden jo alettua, joten hypäsin mukaan harjoituksiin ikään kuin kesken kaiken. Sain neuvoteltua sopimukseen understudyn työn lisäksi myös avustajan tehtävän, mikä varmisti sen että olin näytöspäivinä aina Kuopiossa. Annie Oakleyn roolin tein noin kerran kuukaudessa ennalta sovittuina päivinä. Mikäli pääroolinäytös ei ollut ennalta sovittu, vaan esimerkiksi sairauslomatuurossa, oli kyseessä ns. pikapaikkaus. Keväällä 2016 olin mukana myös Kuopion Kaupunginteatterin Housut Pois –musikaalissa, sekä tein omaa solistista näyttöäni Savonia-ammattikorkeakouluun. Jälkeen päin ajateltuna ei ole ihme että oloni oli välillä hyvin stressaantunut, sillä työ-/koulupäiväni venyivät lähes poikkeuksetta vähintään kymmenen tunnin mittaisiksi.

Palkkaneuvotteluissa apunani oli Suomen Näyttelijäliitto, josta sain hyvät neuvot palkkatoiveiden perusteeksi henkilöltä, joka oli itsekkin sattumoisin toiminut understudyna. Kuopion Kaupunginteatterin silloisen pääluottamusmiehen Mikko Paanasen lisäksi sopimustani olivat laatimassa teatterinjohtaja Pekka Laasonen sekä produkti- on ohjaaja Olli-Matti Oinonen. Sopimukseni oli ensimmäinen laatuaan Kuopion Kau- punginteatterissa; aiemmin understudyna ovat toimineet äkkihälytyksellä tarvitta- van roolin opetelleet talon omat tai vierailevat näyttelijät. Mielestäni tällainen ennal- ta sovittu paikkaussysteemi takaa huomattavasti paremman laadun ja tuo turvan sekä teatteritalolle että produktion muille näyttelijöille. Toki valmiin sopimus pohjan puuttuessa haasteena oli työtä vastaavan palkkion määrittäminen. Jälkikäteen olen huomannut, että arvioin työtuntieni määrän rajusti alakanttiin. Sopimukseen määriteltiin erillinen harjoituspalkkio, joka kattoi oman harjoittelun lisäksi kaikki seuraamani päivänäytökset ja yhden oman läpimenon. Näytöksien palkkaus sovittiin erikseen.

Harjoiteltavana materiaalina tekstin lisäksi olivat myös koreografiat ja laulut. Joissa- kin koreografian ohjaamissa harjoituksissa sain tanssia ns. varjona pääroolia tekevää näyttelijää seuraten lavan takaosassa. Lauloin Annie Oakleyn roolin laulut kertaal- leen läpi Kuopion Kaupunginteatterin kapellimestarille, jolloin sain häneltä palautet- ta. Suurinta osaa harjoituksista seurasin katsomosta tai lavan sivusta ja tein mer-

kintöjä plariini³. Joitakin lyhyitä kohtauksia kävin muiden näyttelijöiden kanssa kertaalleen läpi järjestämässäni harjoituksissa. Oman harjoitustyöni tein itsenäisesti yksin harjoitushuoneessa teatterilla ja kotona. Yhden näytöksen seurasin kokonaan kulussista tehden muistiinpanoja ja tarkkaillen vaate- ja peruukkivaihtoja. Minulle järjestettiin yksi kokonainen läpimeno 23.9.2016, jossa sain tehdä pääroolin kertaalleen kaikkien vaihtojen kanssa. Ensimmäinen pääroolinäytökseni oli 8.10.2016. Harjoitteluani tai sitä, seuraanko harjoituksia, ei valvonut kukaan. Muilta näyttelijöiltä sain korvaamattomia huomioita esimerkiksi asemointeihin ja toimintaa liittyen: Millä repliikillä tarkalleen tapahtuu siirtymä etunäyttämölle tai mistä väliköstä rooli-hahmoni kävelee lavalle.

3.1 Harjoitusten seuraaminen

Kuopion Kaupunginteatterissa, kuten myös suurimmassa osassa Suomen teattereista käytäntönä on kaksiosainen työpäivä. Aamuharjoitus on yleensä klo 10-14 ja iltaharjoitus alkaa klo 18 ja päättyy klo 21:30. Tätä harjoitusaikataulua muuttavat näytökset, jotka korvaavat yleensä iltaharjoituksen. Näytöksiä on yleisesti torstai-illasta lauantai-iltaan. Näyttelijöillä on noin kahden kuukauden mittainen kesäloma, joka jakaa näytöskaudet.

Istuin teatterin suuren salin katsomossa monta tuntia vuoden 2016 kevään ja syksyn aikana. Pyrin olemaan paikalla aina, kun lavalla tehtiin kohtausta, jossa päähenkilö oli mukana. Joskus harjoitusaikataulu ei pysynyt suunnitellussa kaavassa tai joskus minkäänlaista kaavaa ei oikeastaan ollutkaan. Näin ollen vietin katsomossa hyödyllisen ajan lisäksi myös monta turhaa tuntia. Kiireisenä keväänä ajan hukkaaminen oli minulle erityisen turhauttavaa. Isojen produktioiden harjoituksien suunnitteleminen on haastavaa, eikä aina ole mitenkään mahdollista pysyä suunnitellussa järjestyksessä tai aikamääreissä. Turhautuminen, joka minulle tulee poikkeuksesta ajan hukkaamisesta oli vain opittava sietämään.

³ plari – työryhmän jäsenen kopio näytelmän käsikirjoituksesta

Monet kohtaukset muuttuivat harjoituskauden kuluessa lukemattomia kertoja asemoineista⁴ koreografioihin ja repliikkeihin. Tekstiä muokattiin harjoitusprosessin aikana moneen kertaan. Plarini on monelta sivulta melko sotkuinen, sillä yksittäisiä repliikkejä saatettiin muuttaa neljäkin kertaa. Tein seuraamieni harjoitusten aikana muistiinpanoja kaikesta lavalla tapahtuvasta. Piirtelin plariini lavakuvia, joihin tallensin asemoiteja sekä koreografioita. Jatkuvien muutosten vuoksi koin tarpeelliseksi istua melkein pä poikkeuksetta kaikissa harjoituksissa, joissa Lintala oli läsnä. Lavalla olin harjoituksissa aina kun ensemble harjoitteli lauluja tai koreografioita. Koen, että teoksen kokonaisrytmi pysyi paremmin muistissani ollessani näytöksessä osallisena muulloinkin, kuin pelkissä pääroolinäytöksissäni. Näin ollen avustajana työskentely tuki myös pääroolin tekemistäni.

3.2 Oma harjoittelu

Tein suurimman osan itsenäisestä työstäni Kuopion Kaupunginteatterin harjoitus-huoneessa. Harjoitushuoneen ollessa varattuna harjoittelin välillä myös yleisölämpi-össä. Satunnaiset lipunmyynnin asiakkaat pääsivät siis osalliseksi lämpiön parvelta kuuluvaan lauluun ja replikointiin. Viimeisimmät harjoitukset tein suurella näyttämöllä, jossa myös näytökset olivat.

Eri linjojen teatterityöntekijät olivat korvaamattomana apuna harjoitusprosessissani. Tuotantosunnittelija Terhi Mönkkönen sekä musikaalin tuotantojärjestäjä Sanna-Mia Toikkanen auttoivat harjoitushuoneen varaamisessa. Käyttöpäällikkö Juha Westman järjesti harjoitushuoneeseen television sekä DVD-soittimen, joilla pystyin katsomaan musikaalin videoteknikko Jarmo Jääskeläisen tekemiä tallenteita harjoituksista. CD-soittimella kuuntelin esityksen audiota, jonka äänimestari Kati Koslonen minulle äänitti. Tallenteessa on siis kuultavissa kaikki näytöksessä kuultava ääni. CD-tallenne oli suurin apu harjoituksissani. Koslonen jakoi audion raitoihin, joiden mukaan pystyin etsimään tallenteelta harjoittelemani kohdan. Näin ollen kuulin kaikkien näyttelijöiden repliikit ja lausuin omiani Lintalan äänen mukaan.

⁴ asemointi - kunkin lavalla olevan roolihahmon fyysisen paikan määrittely

KUVA: Kuopion Kaupunginteatterin harjoitushuone, Annie Oakleyn riisutumpi maailma, Heli Lyytikäinen, 2017

3.2.1 Tekstin ja roolihahmon omaksuminen

Annie Mestariampujan käsikirjoitus on todella sovinistinen. Luin tekstin läpi ensimmäisen kerran hiihtolomalla 2016. Päällimmäinen kysymys lukemisen jälkeen oli se, kuinka koskaan pystyisin näyttelemään uskottavasti tekstiä, jonka edustamat arvot sotivat täysin omiani vastaan. Naisen on tekeydyttävä huonommaksi maskuliiniseksi miellettyssä taitolajissa – ampumisessa, jotta mies pystyisi elämään hänen kanssaan ja sietämään itseään. Treenien alkumetreillä minun täytyi tehdä itselleni selväksi, että näytelmä ei edusta minua. Annie Oakleyn tietyt ominaisuudet, kuten äkkipikaisuus ja äijämäisyys ovat yhtäläisiä kanssani, mutta naista alentavat asenteet eivät sopineet omaan pirtaani lainkaan. Näyttelijän kohdatessa ristiriidan oman itsensä ja tekstin välillä on hänen taivuttava tekstin edessä ja tehtävä se niin hyvin kuin mahdollista (Peltola, K-M., haastattelu 6.2.2017). Sain selitettyä itselleni Oakleyn tekeytymisen huonommaksi ampujaksi hänen rakkauden sekoittamalla aivokemiallaan ja tietynlaisella naiviudellaan. Ajattelin myös, että sovinismia vastaan voi taistella esit-

telemällä sitä: "...hänen [Stanislavski] mielestään näyttelijä pystyi vaikuttamaan yleisöönsä parhaiten silloin, kun hän ei näytellessään ajatellut näytelmän yhteiskunnallisia vaikutuksia tai yhteyksiä siihen, vaan keskittyi vilpittömästi toimimaan roolihenkilönä niin kuin itse toimisi" (Pätsi, M. Näyttelijän tekniikoita, Avain, 2010). Tasa-arvoon liittyvien epäkohtien esille nostaminen on jo itsessään yksi tapa saada yleisö kyseenalaistamaan sovinnistiset arvot.

Kosloselta saamani CD:n mukana harjoittelu mahdollisti esityksen rytmin omaksu-
misen – kuinka pitkiä tauot ovat repliikkien välillä tai kuinka nopeasti minun oli ope-
teltava repliikki puhumaan. Puheen rytmi ja intonaatio vaihtelevat yhtäläillä näyt-
tämöllä, kuin tosielämässäkin. Repliikkien rytmitys oli hyvä opetella mahdollisimman
lähelle alkuperäistä versiota. Näin ollen muutos pääroolin näyttelijän vaihtuessa ei
aiheuttanut sekaannusta muille näyttelijöille tai orkesterille.

Vasta oman ensi-iltani jälkeen minulle alkoi selkeämmin muodostua oma tulkintani
tekemästani roolista. Aiemmin olin ollut luonnollisesti todella paljon kiinni Lintalan
tulkinnassa Annie Oakleyn roolihaamosta, mikä ei sinänsä ole lainkaan väärin roolin
understudya tehdessä. Repliikkien taustalle on kuitenkin tärkeää hahmottaa omat
ajatusketjut sekä sävyjen takana olevat tunteet. Esitysten edetessä huomasin teh-
neeni töitä täysin alitajuisesti. Olin tietämättäni järkeillyt omat teoriansi Annien tun-
temista tunteista ja sanomista asioista. Rakentaessa roolihaamon persoonaa ja
ydintä on pohdittava monia eri kysymyksiä. Miksi hahmo toimii niin kuin hän toimii?
Mikä tunne tai ajatus saa hänet sanomaan jonkin tietyn asian? Mitä on tapahtunut
kahden peräkkäisen kohtauksen välissä? Kuinka roolihaamon suhde muihin hah-
moihin on muuttunut edelliseen kohtaukseen nähden? Onko roolihaamo itse koke-
nut jonkinlaista muutosta? Huomasin noudattaneeni Stanislavskin⁵ oppia tahdon
suunnasta: "...näyttelijän tietää mitä roolihenkilö tahtoo, ja niin näyttelemisestä tu-
lee järkevää ja tavoitteellista toimintaa" (Pätsi, M. 2010).

Pidän itseäni empaattisena ihmisenä – arkielämässäkin minulle on luontevaa pohtia,
miksi muut ihmiset toimivat tai puhuvat tietyllä tavalla. Haluan selvittää tunteet
toiminnan taustalla ja pohtia esimerkiksi kasvuympäristön vaikutusta ihmisen toi-

⁵ K. S. Stanislavskia (1863-1938) pidetään realistisen teatterin kehittäjänä. Hän oli Moskovan Tai-
teellisen Teatterin toinen perustaja.

mintaan. Näin ollen roolihahmon rakentaminen ja sekä toiminnan että puheen motiivien määrittely on minulle mieluista ”keittiöpsykologiaa”. Stanislavskin mukaan ”Näyttelijä pääsee täysin toiselta aikakaudelta, toisesta kulttuurista tai ympäristöstä olevan roolihenkilön sisälle kysymällä itseltään: Mitä minä tekisin tässä, tänään ja nyt, jos olisin samassa tilanteessa kuin roolihenkilöni on? Mikäli näyttelijä ei osaa vastata itselleen, hänellä on huomattavia hankaluuksia toteuttaa roolihenkilö uskottavasti” (Pätsi, M., 2010). Roolihenkilöä ymmärtääkseni minun oli siis mietittävä laaja-alaisesti, millainen ihminen Annie Oakley on. Jokaisen yksilöllinen persoonallinen tapa olla ihminen rakentuu todella monisyisesti.

Toisaalta koko roolin rakentumisprosessi on hidas ajatusketju, jota ei voi nopeuttaa (S. Sella, haastattelu, 7.1.2017). Roolin rakentumiseen menee aina tietyn verran aikaa, eikä prosessia pysty nopeuttamaan esim. harjoittelemalla enemmän yötä päivää. Aivoille on annettava aikaa. Toki töitä on tehtävä paljon, mutta loputtomalta tuntuvan puurtamisen rinnalla edellä mainittu ajatus tuntuu helpottavalta. Aktiivisen ajattelun rinnalla aivot työstävät roolia siis myös alitajuisesti.

Kaikki oivallukset eivät mielestäni ole edes ajatuksia. Ne ovat häivähdyksiä tunteista, joita roolihahmo tuntee tietyissä kohdissa näytelmää, eikä niitä kaikkia edes pysty erittelemään täysin. Tässä on mielestäni olennainen osa näyttelemisen mystiikkaa. Roolihahmon sisäistäminen on yhtäläillä tunne, kuin se on järkiperäinen oivalus. On kuitenkin selviö, että ihminen ei lavalle mennessään muutu toiseksi henkilöksi, vaan ”...vaikka näyttelijä kokee lavalla roolihenkilölle sopivia tunteita, hän tarkkailee niitä silti sivusta” (Pätsi, M., 2010). Roolihahmon ymmärtäminen kuitenkin siirtyy jossain vaiheessa tiedostetulta tasolta intuitiiviseksi tavaksi reagoida ja olla lavalla. Se, että tästä kaikesta omassa itsessä tapahtuvasta pysyy kuitenkin ulkopuolisena on hyvin monisyinen ajatus, jonka sisäistämistä ja pohdiskelua jatkan vielä kauan.

Ensiarvoisen tärkeää on luoda tekstin pohjalle repliikkejä yhdistävä ajatusketju. Ns. syy-seuraus –suhteet helpottavat pitkien tekstin pätkien opettelua. Kun on tehnyt itselleen selväksi ns. metatekstin, eli sen mitä kaikkea luettavissa olevan tekstin takana on, jää repliikit myös paremmin mieleen ja ne oppii ulkoa huomattavasti helpommin. Tekstin ulkoa opettelua edistävä tekijä on myös asemoiden määrittäminen – missä kohdassa lavaa on kunkin repliikin aikana. Toki liika asemoinneissa kiinni

oleminen vaikeuttaa tekstin muistamista, mikäli paikkoja muutetaan harjoitusprosessin aikana. Tekstiä on hyvä puhua ulkoa kaikenlaisissa arkisissa tilanteissa. On tärkeää varmistaa, ettei toiminta katkaise ajatusta tekstissä. Ääneen puhuminen juurruttaa tekstiä lihasmuistiin (Peltola, K-M., haastattelu 6.2.2017).

Olellisena osana uskottavan hahmon rakentamista ovat liikekieli ja puhetyyli. Annie Oakleyn puhe on kirjoitettu näytelmän suomenkieliseen tekstiin välillä kirjakieliseksi ja välillä murteeksi. Tämä oli mielestäni epäjohdonmukaista ja asetti haasteen uskottavan kokonaisuuden luomiseksi. Lopulta päätin, että teen koko roolin puhumalla murtaen käyttäen murrettua intonaatiota vaikka teksti olisi ollutkin kirjakielinen. Puheesta luontaisesti muodostui liikekieleltään äijämäinen ja rempseä Annie. Oinonen opasti minua välttämään savonmuretta, joka olisi ollut minulle luontaisin vaihtoehto. Oakleylle ei valittu mitään tiettyä suomenkielen murrettua, mikä aiheutti osaltaan haasteensa yhtenäisen roolihahmon rakentamiseen. Oli haastavaa puhua murtaen, kallistumatta kuitenkaan pelkästään yhteen tiettyyn murteeseen.

Roolinhahmon rakentamiseen liittyi aseiden käsittelyn opettelu. Tämänkin osuuden tein täysin itseohjautuvasti. Aseet säilytettiin teatterilla lukkojen takana turvallisuuksista, vaikka ne olivatkin toki deaktivoituja. Näin ollen pystyin harjoittelemaan aseiden kanssa ainoastaan silloin kun satuin olemaan harjoittelemassa asekaapin avaimen omaavan työntekijän työaikana. Käsiteltävänäni oli luodikko, Winchester – kivääri sekä Colt -revolveri. Näistä minun oli osattava ladata ja ampua uskottavan näköisesti kahdella viimeksi mainitulla. Luodikon kanssa operoin lähinnä yhden kohtauksen sekä koreografian aikana. Aseiden laukausten äänet teki äänimestari Koslonen. Laukausten ajoituksiksi sovittiin aseesta riippuen joko tietty repliikki plus sekunti tai käteni suoristaminen. Revolverin laukaus kuului aina sekunti sen jälkeen, kun käsi on suoristettu ampuma-asentoon. Ampumisen ajoituksen onnistuminen tapahtui aluksi aivan pelkällä tuurilla. En ollut pystynyt harjoittelemaan sitä etukäteen. Näytösten edetessä rytmi alkoi vakiintua. Ampumisen näyttelemisessä on olennaista myös rekylin⁶ näytteleminen. Todellisuudessa kaikki näytelmässä käytetyt aseet eivät välttämättä ”potkaise” yhtä paljon kuin KKT:n Annie Mestariampu-

⁶ Rekyli - aseiden laukaisusta syntyvä luodin liikesuunnan suhteen vastakkaisuuntainen liike, jonka liikemäärä on yhtä suuri kuin luodin saama liikemäärä (Wikipedia, viitattu 18.4.2017)

jassa. Rekylyn havainnollistaminen sai ampumisen näyttämään uskottavammalta, joten ohjauksellisena ratkaisuna se oli perusteltu.

3.2.2. Laulujen sekä koreografioiden opettelu

Musikaalinäyttelemisessä olennaisena osana on laulujen tulkinta. Lauluun yhdistyy aina koreografia, joka määrittää asemoiden lisäksi koko liikekielen laulun aikana. En ole opiskellut tanssia millään muotoa johdonmukaisesti, mutta joillakin Savonia-ammattikorkeakoulun tarjoamilla tanssikursseilla olen käynyt. Muutoin olen oppinut työtä tekemällä. Tanssillista osuutta sain harjoitella muutamassa harjoituksessa varjona Lintalalle eli tein koreografioita lavan takaosassa samaan aikaan, kun koreografi Jouni Prittinen harjoitutti Lintalaa ja muita näyttelijöitä. Tämän lisäksi sain yhden harjoituksen kahdestaan Prittisen kanssa. Tällöin hän seurasi siihen mennessä harjoittelemani koreografiat ja teki niihin korjauksia. Tämä harjoitus kesti noin puolitosta tuntia. Harjoiteltavia laulullisia koreografioita teoksessa minulla oli yhteensä 12 kappaletta.

Laulullisesti olen omimmillani rock- ja soul- musiikissa. Musikaalissa pääsin käyttämään laaja-alaisemmin eri äänenkäyttötapoja kuin missään aiemmassa produktiossani. Esimerkiksi *Pyssyllä et miestä saa* -kappaleessa käytin korkeammassa äänissä belттаusta⁷ ja hyvin puheenomaista laulutapaa melodian kulkiessa matalammalla. Hitaammassa ja herkemmissä kappaleissa käytin kevyempiä äänensävyjä. Lähtökohteisesti loin "soundit" kappaleisiin ensisijaisesti tekstin ja tunnelman kautta. Koen vahvuudekseni sen, ettei minun tarvitse miettiä ennalta jokaista äänenkäyttötapaa anatomisesti vaan pystyn tuottamaan erilaisia äänensävyjä tunne- ja tekstilähtöisesti. Pääpiirteittäin herkemmissä kappaleissa käytin sekä vuotoisaa, että kiinteää pää-

⁷ belttaus (eng. belting) – äänihuulitekniikka, jossa kannurustot lähenevät kilpirustoa ja näin ollen väliin jäävät äänihuulet muuttuvat paksummiksi. Äänihuulet ovat värähtelyajastaan 70 prosenttia yhdessä ja värähtelevät koko pituudeltaan ja syvyydeltään. Lisäksi ääntöväylä muokataan kielen ja kurkunpään avulla litteämmäksi. Nämä seikat yhdessä muodostavat metallisen ja erittäin voimakkaan äänen korkealta laulaessa (käytetään myös paljon rock- ja soul -musiikissa).

rekisteriä⁸. Rempseämmät kappaleet lauloin rintarekisteriä enemmän hyväksikäyttäen muokaten soundia käyttämällä eri resonaatioalueita ja twangia⁹.

Ensisijaiset laululliset tavoitteeni produktiossa olivat hyvä intonaatio¹⁰ ja kuulumaton rekisterinvaihto. Harjoitellessani lauluja huomasin olevani alavireinen monin paikoin. Tämän ongelman sain korjattua aktivoimalla pehmeän kitalaen ns. sisäisen hymyn avulla. Suun takaosassa sijaitseva, kielen päällisen kovan kitalaen takana oleva pehmeä osa on pehmeä kitalaki. Pehmeän kitalaen aktivoituessa se todellisuudessa nousee. Ihmisen aidosti hymyillessä tämän pehmeä kitalaki nousee. Tällöin ääntöväylä¹¹ laajenee taakse ja sivuille, vokaalit soivat täyteläisemmin ja vire paranee. Kuulumaton rekisterinvaihto on asia, jota olen harjoitellut koko opiskeluaikani. Omalla kohdallani mullistava rekisterinvaihtoa helpottava seikka on ollut kurkunpään alas painamisen lopettaminen. Se, että annoin kurkunpään nousta äänen noustessa, auttoi minua huomattavasti rinta- ja päärekisterin rajan kuulumattomaksi tekemisessä. Tavoittelin siis ns. mixed –alueen laajentamista eli halusin ääneni soivan sekä päässä että rinnassa mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Merkittävin tekninen harjoitustapa rekisterien yhdistymisen saavuttamiseksi on erilaiset liu'ut (esim. kvintti- ja oktaaviliu'ut). Liukuharjoituksista suurimman hyödyn saa irti tekemällä niitä välillä todella hitaasti. Tällöin tunne rekisterien vaihdoskohdasta hahmotuu selkeimmin ja sen oppii ylittämään saumattomasti.

Musiikkikappaleiden harjoittelemisessa on mahdotonta puhua yksistään laulamisesta tai tanssimisesta. Koen, että on tärkeää opetella heti alkuunsa tekemään molempia osa-alueita yhtä aikaa, sillä ne tukevat toisiaan esim. aktivoimalla keskivartalon lihaksistoa ja liikkeen tai laulun myöhemmin päälle liimaaminen tekemiseen on paljon haastavampaa. Järjestin yhden harjoituksen teatterin kapellimestarin Mika Paasivaaran kanssa, jossa tein koreografiat sekä lauloin musiikkikappaleet. Paasivaara teki

⁸ Päärekisteri – Äänihuulet värähtelevät koko pituudeltaan, mutta ainoastaan pinnallisesti. Päärekisteriä voi käyttää joko kiinteästi tai vuotoisasti. Vuotoisassa äänenkäyttötavassa äänihuulet eivät ole koko pituudeltaan yhdessä.

Vr. Rintarekisteri – Äänihuulet värähtelevät koko pituudeltaan ja syvyydeltään. Ns. puherekisteri.

⁹ twang – kurkunpäästä ja kielenkantaa nostamalla saadaan kavennettua ääntöväylää, jolloin soundi on metallisempi ja terävämpi.

¹⁰ intonaatio – vire, sävelpuhtaus

¹¹ ääntöväylä – ihmisen anatominen osa äänihuulista huuliin

korjauksia joidenkin laulujen nyansseihin sekä artikulaatioon. Parhaiten mieleeni jäi ”aivan”- sanan savolaisen ääntämisen pois karsiminen. Siitä lähtien olen ollut äärimmäisen tarkka, että sanassa on i-kirjain, eikä itselleni tyypillinen levennetty e-kirjaimeen taipuva i-kirjain. Harjoitus Paasivaaran kanssa kesti noin puolitoista tuntia. Tämän lisäksi sain laulaa Annien osuuksia joissakin ensemblen harjoituksissa, joihin Lintala oli estynyt osallistumaan. Ennen läpimeno-harjoitustani sain kokeilla noin kolmea kappaletta orkesterin säestyksellä istumaharjoituksessa¹².

Videoteknikko Jääskeläinen toimitti minulle tallenteet harjoituksista. Koreografiat ovat tallenteilla peilikuvana todellisiin suuntiin nähden. Opetellessani koreografioita jouduin siis ensin kääntämään näkemäni liikkeet päinvastaiseen suuntaan. Aluksi keskittyessäni enemmän pelkkään liikkeeseen oli laulamiseni aikalailla tuetonta¹³ muminaa. Liikeratojen tullessa tutuiksi aloin kiinnittää huomiota myös musiikkiin. Avainasemassa hengästyttäviä tanssinumeroita tehdessä ovat hengitys sekä tuki. Maneerinani on ollut ns. liika hengittäminen, josta minun oli opeteltava pois. Vaikka laulaessa ja liikkuesssa hengästyy, on silti hengitettävä maltillisesti. Hengityksen on oltava avaavaa ja mentävä kehossa mahdollisimman alas, sillä hengityksen jääminen rintakehään aiheuttaa hengästymisen tunnetta ja kireyttä. Tukea on mahdotonta pitää toimivana ja elastisena, mikäli keuhkot kiskoo täyteen ilmaa. Liasta hengittämisestä koituu monia haittapuolia mukaan lukien huimaus ja tarpeettoman suuri ilmanpaine äänihuuliin. Mikäli ilmaa käyttää laulamiseen liikaa, alkaa se kuulostaa huutamiselta ja ääni saattaa jopa särkyä. Haasteena oli siis hengittää riittävän vähän vaikka hengästyneenä kyseinen määrä tuntuisikin äkkiseltään liian pieneltä.

Tietyissä musiikkinumeroissa oli nostoja, joiden aikana oli myös laulua. Nostot vaativat myös nostettavalta henkilöltä lihaspitoa. Vaikka pinnalliset vatsalihakseni olivat jännitettyinä, oli minun pystyttävä laulamaan mahdollisimman rennosti. Sekä lihasettä aerobista kuntoa olen pitänyt yllä koko ikäni, mutta urheilun merkitys korostui produktion aikana. Koen, että erityistä apua sain ylämäkijuoksusta ja porrasharjoitusta. Ne ovat keholle hyvin raskaita nopeita rutistuksia, joihin musikaaliumeroita

¹² Istumaharjoitus keskittyy pelkän musiikin ja repliikkien harjoitteluun. Näytelmä luetaan ja lauletaan ilman toimintoja.

¹³ Laulajan tuki – kontrolloitu uloshengitys ja syvien vatsalihasten aktivoiminen, kokonaisvaltainen kehon avaaminen selkärangasta ja kyljistä lähtien.

voi mielestäni hyvinkin verrata. Haasteena olikin se, että nyt perushyvän yleiskunnon lisäksi minun oli opeteltava laulamaan hengästyneenä.

Hengästyneenä isolla teatterilavalla laulamissa on kiinnitettävä erityistä huomiota myös artikulaatioon. Teksti puuroutuu todella helposti suuren orkesterin pauhun alla. Myös aivan hiljaisimmat nyanssit on jätettävä armotta käyttämättä mikäli haluaa tulla kuulluksi. Laulamisen kuuluvuus ilman huutamisen tuntua oli minulle laulajana tärkeä onnistumisen kriteeri. Laulullisesti musikaalin miellyttäväksi saaminen olikin pidempi prosessi, kuin olin kuvitellut.

Musikaalimerkkien aloitukset määräytyivät tietyillä repliikeillä – sovitun ”iskun”, eli tietyn repliikin kuullessaan orkesterin kapellimestari Mika Paasivaara aloitti musiikkikappaleen intron, jonka aikana dialogi yleensä vielä jatkui kohtauksesta riippuen. Lavalla olevat näyttelijät katsoivat videomonitorista oman laulunsa aloituksen merkin. Orkesteri ja kapellimestari olivat sijoitettuna orkesterikorokkeelle lavan taakseen, joten suoraa näköyhteyttä heihin ei lavalla saanut. Tällaiseen lavaratkaisuun totuttautuminen vei aikaa. Onnekseni olen soittanut paljon puhallinorkesteereissa sekä laulanut kuoroissa, joten kapellimestarin seuraamisessa ei sinänsä ollut uusia asioita. Koreografia asetti haasteensa monitorien vilkuilemiselle. Näytösten myötä minulle hahmottui selkeämmiksi ne kohdat, joihin minun täytyi ajoittaa monitoriin katsominen. Lavan koosta ja akustiikasta johtuen äänimonitorointi on paikoin lavalla epäselvä. Osissa lavaa ei ollut mahdollista kuulla selkeästi, mitä orkesterissa tai ensamblessa tapahtuu. Tällöin ainoa tarttumapintani esim. tempoon oli kapellimestari, eikä kuulokuvalla voinut jättää paljoa painoarvoa.

3.2.3. Oma läpimeno

Läpimeno tarkoittaa näytöksen harjoittelemista kokonaisuudessaan ilman keskeytyksiä. Oma läpimeno oli näytöksen kaltainen – paikalla olivat koko tekniikka, kaikki lavasteet sekä orkesteri. Muilla näyttelijöillä tai ensambella ei ollut peruukkeja eikä meikkejä, eli ns. maskeja. Työryhmä ohjeistettiin laittamaan oman harkintansa mukaan roolivaatetusta päälleen. Läpimeno aloitettiin kohtauksesta, jossa Annie esiintyy ensimmäisen kerran.

Minulle yksi tärkeimmistä harjoiteltavista asioista läpimenossa olivat vaate- sekä peruukkivaihdot. Vaatevaihtoja olimme kuivaharjoitelleet pukija Minna Tiukan kanssa puhumalla. Tilanne läpimenossa oli kuitenkin aivan uusi, mikäli vaihto oli kiireinen. Järjestys, jossa vaatteet otetaan pois tai laitetaan päälle on hyvä olla selkeänä sekä pukijoilla että näyttelijällä. Näin ollen kiireessä ja ”adrenaliinihöyryssä” oleva näyttelijä pääsee lavalle ajoissa. Musikaalin ensimmäisellä puoliajalla oli kaksi vaihtoa joissa täytyi toimia todella rivakasti. Aikaa vaihtoihin oli noin kaksi minuuttia. Läpimenossa kaikki vaihdot menivät oikein mallikkaasti, kiitos erinomaisten pukijoiden ja hyvän valmistautumiseni. Itsenäisessä harjoituksissani kävin mielessäni läpi kaikki vaatevaihdot aina kun kävin läpi näytelmää. Peruukkivaihtoja näytelmän aikana oli vain yksi ja se tapahtui väliajalla. Peruukkeja muokattiin kohtauksiin sopiviksi näytösten aikana molempina puoliaikoina, mutta peruukki itsessään ei vaihtunut kuin kerran. Väliajalla tapahtuva syöminen, toiseen näytökseen keskittyminen ja meikkaaminen tapahtui kampaamon penkissä. Maskin tein itse, mutta hiusten laittaminen ja huoltaminen kuului kampaamon toimenkuvaan.

Läpimeno jännitti minua vähintään yhtä paljon, kuin ensi-iltani. Läpimeno oli ainoa tilaisuus omaksua koko näytelmän todellinen rytmi, välimatkat sekä asemoinnit. Suurella lavalla syvyyssuunnassa tapahtuvan liikkeen ja asemoiden hahmottaminen oli hankalaa suoraan lavan edestä kaukaa kuvatusta tallenteesta. Mokailin toki joissakin asemoinneissa ja repliikeissä, mutta muilta näyttelijöiltä, kuiskaajalta ja ohjaajalta saamani palautteen ansiosta pystyin korjaamaan tekemäni virheet. Minun oli osattava suodattaa kaikesta saamastani palautteesta ohjeet joista minulle oli todellista hyötyä. Sain palautetta myös pienistä vivahde-eroista omasta Anniestani Lintalan tulkintaan nähden. Koin kuitenkin, että uskottavuuden saavuttamiseksi minun oli pidettävä kiinni omasta persoonallisesta tavastani tehdä rooli. Ohjaajalta sain ajatuksia, joita kehittelin vielä ensi-iltaan. Oinonen kehotti keskittymään ns. kirjoittamattoman informaation tarkasteluun – mitä sellaista on tapahtunut kohtausten välillä jota ei tekstissä kerrota. Tämänkaltainen pohdinta mahdollistaa pidemmän kaaren rakentamisen näytelmään. Mikäli näyttelijä on pohtinut selkeät syyseuraus –suhteet roolihenkilön toiminnalle, tunteille ja ajatuksille, ovat ne väistämättä uskottavampia. Koen kuitenkin, että roolin syventyminen tapahtui kunnolla vasta näytöskauden ollessa käynnissä.

4 NÄYTÖSKAUSI

Sopimukseeni määriteltiin työnkuvani niin, että tein noin kerran kuukaudessa ns. ylläpito näytöksen pääroolissa. Olin ensemblissa avustajana kaikissa muissa näytöksissä. Sopimuksen tarkoituksena oli varmistaa näytelmän hyvä laatu sekä tuoda turvaa minulle pääroolin esittämiseen. Mikäli ylläpito näytöksistä ei olisi sovittu, olisin tehnyt ainoastaan pikapaikkausnäytökset, jolloin pääroolin tekemiseen olisi hyvinkin saattanut tulla vaikkapa puolen vuoden tauko. Kuukausikin on jo todella pitkä aika näytösten välissä ja roolin ylläpito vaatii huomattavasti itsenäistä työskentelyä.

Taukoa pääroolinäytösten väliin tuli enimmillään kaksi kuukautta. Yhden minulle ennalta sovitun Annie –näytöksen jouduin jättämään väliin sairastumisen takia. Rooli on fyysisesti niin raskas, että sairaana sen tekeminen ei ole mahdollista, eikä oman terveyden kannalta millään muotoa järkevää. Päätös näytöksen väliin jättämisestä on silti aina todella vaikea.

Maaliskuussa 2017 sovimme Kuopion Kaupunginteatterin kanssa, että teen kaikki loput yhdeksän näytöstä pääroolissa. Lintala oli estynyt viemään näytöskauden loppuun, joten pääsin tekemään kaikki loput näytökset. Tämä seikka vaikutti huomattavasti roolini henkilökohtaistumiseen ja se muuttui entistä omanlaisemmaksi. Minulla ei ollut enää tunnetta siitä, että joutuisin niin tarkkaan kopioimaan kenenkään muun roolityötä. Ajatuksistani vapautui ikään kuin yksi taso näyttelemisen käyttöön. Tämä seikka vapautti minut kokeilemaan uusia asioita lavalla. Minun oli helpompaa olla kontaktissa kanssänäyttelijöihini sekä elää hetkessä. Reaktioni muuttuivat aiemmiksi. Toisin sanoen opin jo pikkuhiljaa hyödyntämään oivaltamiani asioita näyttelemisestä työtilanteessa.

4.1. Roolin ylläpito näytösten välisenä aikana

Mikäli tietyn teoksen kaikilla näyttelijöillä tulee yli kolmen viikon tauko teoksen esittämisestä, on teatteri velvollinen järjestämään ns. lämmitysharjoituksen. Minun kohdallani tilanne oli erilainen, sillä en ollut kaupunginteatteriin kiinnitetty näyttelijä vaan understudyksi palkattu freelancer. Näin ollen harjoitusprosessin lisäksi vastuul-

lani oli myös huolehtiminen siitä, että pystyn tekemään roolin milloin tahansa. Tämä tarkoitti sitä, että kävin tasaisin väliajoin harjoitushuoneessa koko näytelmän läpi äänimestari Koslosen CD:tä apuna käyttäen. Välillä harjoittelu oli hyvä tehdä toisen ihmisen kanssa plaria lukien. Tällä tavoin vältin sen, etten juurtunut liikaa muiden näyttelijöiden repliikkien tietynlaiseen rytmitykseen. Variaatioita tekstissä on kuitenkin jokaisen näyttelijän kohdalla jokaisessa näytöksessä. Näytöskauden loppuvaiheessa pystyin käymään koko näytelmän läpi ilman minkäänlaista apua CD:ltä tai muilta ihmisiltä. Ajan kuluessa opin muistamaan omien repliikkien lisäksi kaiken muunkin näytelmässä puhutun tekstin, mikä helpotti kokonaisuuden hahmottamista ja ns. imeyttämistä selkärankaan. Pikkuhiljaa musikaalin rakenne oli niin hyvin muistissa, että sen päällä pystyi ikään kuin leijumaan ja keskittymään vain olennaiseen, eli roolihahmona elämiseen ja olemiseen. Koskaan en kuitenkaan uskaltanut jättää musikaalia kertaamatta ennen näytöstä, vaan kävin sen ennen jokaista näytöspäivää läpi itsekseni.

Annie ja luodikko. Kuva Jarmo Jääskeläinen, KKT, 2017.

5 PÄÄTÄNTÄ

Koen hallitsevani hyvin isojen kokonaisuuksien hahmottamisen. Siltikin tämä produktio oli todella iso palanen yhdelle kokemattomalle näyttelijälle haukattavaksi. Työn määrään nähden pääni pysyi melko hyvin kasassa harjoitusten suunnittelulla ja osakokonaisuuksien hahmottamisella. Epätoivon hetkiä oli silti omissa yksinäisissä harjoituksissani monia. Muutama varttitunti kuluikin harjoitushuoneessa vullottaen, mutta kaikesta huolimatta sain vietyä koko ajan roolia eteenpäin. Paineet onnistumiseen olivat suuret, sillä normaalihintaisen musikaalilipun maksaessa enimmillään 49 euroa ei minulla ollut varaa keskinkertaiseen suoritukseen.

Itsetuntoni näyttelijänä on ottanut tämän produktion myötä ison harppauksen eteenpäin – ehkäpä juuri itsenäisen työskentelyn ansiosta. Harjoittelun alkuvaiheessa rehellisesti odotin ohjaajan soittavan ilmoittaakseen, että työtehtävä tuli annettua epähuomiossa aivan väärälle henkilölle, eikä näin ollen palveluksiani enää kaivattaisi. Pikkuhiljaa näytösten edetessä tällainen ajattelu kaikkosi kokonaan ja jäljelle jäi vain aito ilo työn tekemisestä ja palava halua oppia näyttelemisestä lisää. Kokemattomana haastavinta olikin työskennellä juuri ilman ohjausta. Itsekseen harjoitellessa aloin välillä epäilemään, vienkö roolia lainkaan oikeaan suuntaan. Tästä syystä pienetkin kehu- ja kannustukset muilta työryhmän jäseniltä menivät kaikki suoraan sydämeeni.

Opin produktion myötä uusia asioita näyttelemisestä, laulamisesta ja ennen kaikkea itsestäni. Tähänastisen elämäni haastavin työtehtävä antoi myös kaikista töistäni eniten. Tuki jota olen saanut koko ensemblelta, on ollut huikeaa. Koen onnistuneeni isoksi osaksi ihanan ilmapiirin ansiosta. Rakkaudella ja kannustuksella saavuttaakin monesti paljon isompia asioita kuin painostuksella.

LÄHTEET

PARKKINEN, Sami, Annie Mestariampuja, [suomennos näytelmästä Annie Get Your Gun.] 1999, Näytelmäkulma.

PAASIVAARA, Mika, 2016, Annie Mestariampujan musiikin nuotinnus, Kuopion Kaupunginteatteri.

SALMINEN Esko, KINNUNEN Raija, 2010, Toinen näytös, WSOY.

PÄTSI Mia, 2010, Näyttelijän tekniikoita, Avain.

PELTOLA, Katri-Maria 2017-02-06. Näyttelijä. [Haastattelu.] Kuopio: Kuopion Kaupunginteatteri.

SELLA, Seela 2017-01-07. Näyttelijä. [Haastattelu.] Haastattelijana Kari Paukkunen. Kuopio: Kuopion Kaupunginteatteri, vierailu Helsingin Kaupunginteatteri, monologinäytelmä Pieni Eläin.